

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан інженерно-педагогічного
факультету
професор Кільдеров Д.Е.

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20 ____ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(назва навчальної дисципліни)

освітнього ступеня бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 014 «Середня освіта (Трудове навчання і технології)»

(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом СВ 1.03

Київ 2020

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Методологія і методи педагогічних досліджень» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «18» лютого 2010 року, протокол № 7, укладачі: Сидоренко В.К., Олефіренко Т.О.

Розробник програми:

професор кафедри теорії та методики професійної підготовки, кандидат педагогічних наук Лебедєв Д.В.

Затверджено на засіданні кафедри теорії та методики професійної підготовки « 30» серпня 2019 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Титова Н.М.

(прізвище, ініціали)

I. Опис дисципліни Шифр дисципліни СВ 1.03

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Кількість кредитів - 3 ЄКТС		Методи навчання Лекції Практичні із застосуванням інструктивно-методичних матеріалів
Спеціальність 014 Середня освіта. Трудове навчання і технології (код. назва)	Загальна кількість годин - 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень бакалавр (бакалавр/магістр)	Лекції:		
	10		
	Семінарські (практичні) заняття:		
Нормативна	32	-	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 3 курс (2015-2016н.р.)	-		
	Індивідуальна робота:		
Семестр VI	-	-	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне:4 - самостійна робота:4	48		
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська	<i>1/1</i>		Форми поточного контролю • вхідний контроль - усне опитування; • контроль під час аудиторних занять - захист практичних робіт; модульна контрольна робота - тестування; захист опорного конспекту
			Форма підсумкового контролю Залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження" є процес досліджень, а результатом - система правил, рекомендацій щодо їх проведення.

Поданий у програмі матеріал має **міжпредметні зв'язки** з іншими навчальними дисциплінами такими як: "Педагогіка", "Психологія", "Теорія і методика трудового навчання", "Зміст і методика навчання за варіативними модулями", "Теорія і методика позашкільної освіти", "Теорія і методика гурткової роботи".

Мета і завдання навчальної дисципліни. *Мета* - вивчення основних положень та відомостей про роль і місце педагогічної науки у розвитку суспільства, про закономірності розвитку педагогічної науки, про організацію та шляхи забезпечення наукових досліджень в системі освіти.

Завдання дисципліни: забезпечити підготовку майбутніх учителів до проведення наукових досліджень з педагогіки на високому методологічному рівні, що дозволять вирішувати проблеми навчання та виховання; сформувати знання з використання методів наукового пізнання для проведення науково-дослідної роботи з психолого-педагогічного напрямку; сформувати уміння студентів здійснювати науковий пошук в організації, постановки, проведення науково-дослідної роботи та здійснення математично-статистичної перевірки її результатів.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<i>Знати</i> нормативно-правову базу основ наукової діяльності та особливості оформлення результатів наукових досліджень. <i>Вміти</i> аналізувати нормативно-правову базу основ наукової діяльності та правильно оформляти результати наукових досліджень та їх представлення	<i>Правова</i>
2.	<i>Знати</i> особливості здійснення наукового дослідження; стиль та мову наукової роботи та методологію наукових досліджень <i>Вміти</i> визначати зміст і структуру предмета та об'єкта дослідження, формувати мету та завдання дослідження; використовувати методику формування проблеми наукового дослідження; складати програму наукового дослідження і визначати її основні етапи	<i>Методична</i>
3.	<i>Знати</i> принципи роботи з програмно-нормативною документацією та використання її для підготовки навчально виховного процесу. <i>Вміти</i> розподіляти зміст програмного матеріалу на складові частини, використовуючи навчально-методичні та спеціальні джерела для розробки його змісту; планувати виконання свого наукового дослідження; визначати інформаційне забезпечення наукових досліджень та вміти ним користуватися; правильно оформлювати результати наукових досліджень	<i>Організаційно-діяльнісна</i>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)			
		Аудиторні	Лекції	Практичні	СРС
	Модуль I. Теоретичні й методичні основи науково-педагогічних досліджень				
1.	Загальні відомості про науку та тенденції її розвитку	4	1	3	6
2.	Загальні відомості про наукове пізнання. Категоріальний апарат наукових досліджень.	4	1	3	6
3.	Організація наукового дослідження	7	1	6	10
4.	Теоретичні й емпіричні методи наукового пізнання	8	2	6	10
5.	Системний підхід і системний аналіз	8	2	6	6
6.	Моделі в науковому дослідженні	8	2	6	6
7.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Оформлення результатів дослідження та підготовка до захисту	3	1	2	4
Разом:		42	10	32	48

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
1.	<p>Модуль I. Теоретичні й методичні основи науково-педагогічних досліджень</p> <p>Тема 1. <i>Загальні відомості про науку та тенденції її розвитку</i></p> <p><i>Зміст теми:</i></p> <p>Загальні відомості про науку: поняття, термін; наука як система дослідницької діяльності; історичні типи зв'язку науки (теорії) і практики; гіпотеза як засіб досягнення наукових результатів; категорії наукових досліджень. Наукові школи періоду Радянського Союзу.</p> <p>Диференціація та інтеграція - закономірні тенденції розвитку науки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11]</i></p>	12	1
1.2.	<p>Тема 2. <i>Загальні відомості про наукове пізнання. Категоріальний апарат наукових досліджень</i> <i>Зміст теми:</i></p> <p>Загальні відомості про наукове пізнання.</p> <p>Категоріальний апарат наукових досліджень: суб'єкти й об'єкти пізнання; взаємодія суб'єкта й об'єкта у пізнавальній діяльності; взаємозв'язок пізнання і практики; рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11]</i></p>	13	1
1.3.	<p>Тема 3. <i>Організація наукового дослідження</i> <i>Зміст теми:</i></p> <p>Сутність та основні етапи організації досліджень: взаємоузгоджені та взаємопов'язані етапи.</p> <p>Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Послідовність загальної характеристики наукової роботи.</p> <p>Конкретизація проблеми дослідження: виділення тем, розділів, питань, визначення завдань досліджень, аналіз стану питання.</p> <p>Основи методики планування наукового дослідження: робочий план, календарний план-графік.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11].</i></p>	13	1
1.4.	<p>Тема 4. <i>Теоретичні й емпіричні методи наукового пізнання</i> <i>Зміст теми:</i></p> <p>Методи наукового пізнання. Уявлення про метод як засіб пізнання. Категорії методів пізнання. Методи теоретичного дослідження. Методи, що можуть бути застосовані на емпіричному й теоретичному рівнях.</p> <p>Методи емпіричного дослідження. Методи, що можуть бути застосовані на емпіричному й теоретичному рівнях.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11].</i></p>	13	1
1.5.	<p>Тема 5. <i>Системний підхід і системний аналіз</i> <i>Зміст теми:</i> Системний підхід і системний аналіз. Загальні відомості про систему. Зв'язки</p>	13	1

	<p>між елементами системи. Визначення системного підходу. Вплив системного підходу на послідовність наукового дослідження. Особливості прояву системного аналізу у науковому дослідженні.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11].</i></p>		
1.6.	<p>Тема 6. <i>Моделі в науковому дослідженні</i> Зміст теми:</p> <p>Моделі у науковому дослідженні. Поняття про модель та моделювання. Призначення моделей у науковому дослідженні. Поділ моделей на математичні, геометричні та фізичні. Моделі аналогії. Моделювання на основі комп'ютерної техніки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11].</i></p>	13	1
1.7.	<p>Тема 7. <i>Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Оформлення результатів дослідження та підготовка до захисту</i> Зміст теми:</p> <p>Загальні відомості про інформацію. Поняття про інформацію. Роль інформації у науковій діяльності. Інформатика як наукова дисципліна. Друковані носії інформації. Носії і засоби поширення інформації на основі комп'ютерної техніки. Інформаційний потенціал сучасного суспільства. Кількісні вимірники інформації. Типологія наукової інформації та основні види видань. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації.</p> <p>Нормативно-технічні документи.</p> <p>Патентна інформація. Депоновані рукописи. Неопубліковані документи. Особливості вторинної інформації та її пошук. Призначення та види бібліотек. Бібліотечні фонди. Бібліотечні каталоги та картотеки. Інформаційний пошук. Універсальна десяткова класифікація документів інформації (УДК), її призначення та характерні особливості. Методика пошуку першоджерел. Спеціальні бібліографічні видання та їх роль в інформаційному пошуку. Оформлення результатів інформаційного пошуку. Як правильно працювати з літературою. Облік опрацьованої інформації. Складання бібліографії. Опрацювання джерел інформації. Оформлення результатів опрацювання першоджерел: складання виписок, анотацій, конспектів.</p> <p>Вимоги до їх змісту та оформлення. Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Текстова і цифрова частина таблиці. Структура простої, групової, комбінованої, складеної і шахової таблиці. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці.</p> <p>Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм. Графіки з рівномірними та нерівномірними (функціональними) шкалами. Етапи побудови графіка. Інформаційна виразність графіка. Діаграми лінійні, стовпчикові, стрічкові та секторні. Об'ємність діаграм.</p> <p>Складання списку літературних джерел. Послідовність складання списку. Бібліографічний опис літературного джерела. Види бібліографічних описів. Розділові знаки та скорочення у бібліографічних описах. Узагальнений склад бібліографічного опису. Бібліографічний опис книги одного, двох, трьох, чотирьох і більше авторів. Бібліографічний опис словника, довідника, багатотомного видання та його окремого тому, дисертації та автореферату дисертації, частини видання, статті з періодичного видання та з енциклопедії, матеріалів виступу на науковій конференції, окремої частини книги.</p> <p>Вимоги до оформлення наукових праць. Письмове оформлення наукової праці. Виразність і мова тексту наукової праці. Правильність застосування наукової термінології.</p> <p>Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Пояснення зв'язку тексту з посиланнями. Спрощення бібліографічних описів у посиланнях. Скорочення у тексті.</p> <p>Завершення і представлення результатів наукового дослідження. Рецензування завершеної наукової роботи.</p>	13	1

	<p>Підготовка до захисту та захист наукової роботи. Етичні норми поведінки автора роботи у процесі її захисту: уміння дискутувати, логічність і переконливість доказів, стриманість у поведінці.</p> <p>Підготовка результатів дослідження до упровадження у практику <i>Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11]</i></p>		
--	---	--	--

4.2. Плани практичних занять

Зміст завдань до практичних занять

№ з/п	Зміст	К-сть годин
1	<p>ТЕМА: Обґрунтування теми наукового дослідження</p> <p>МЕТА: Оволодіти методикою обґрунтування теми дослідження</p> <p>ЗАВДАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> Вивчити і проаналізувати лекційний матеріал, проаналізувати зміст практичної роботи й рекомендовані джерела. Ознайомитися зі структурою вступу за авторефератом кандидатської дисертації. Відповідно до затвердженої теми дослідження визначити основні структурні Скласти план вступу за даною темою дослідження. Дати відповідь на питання: "Як визначається актуальність дослідження і що вона включає?" 	4
2	<p>ТЕМА: Об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза - структурні елементи вступу дослідження</p> <p>МЕТА: Оволодіти практичними навичками формулювання таких структурних дослідження: об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза</p> <p>ЗАВДАННЯ:</p> <ol style="list-style-type: none"> Вивчити і проаналізувати лекційний матеріал, проаналізувати зміст практичної роботи й рекомендовані джерела. За структурою вступу автореферату кандидатської дисертації та планом №1, п. 4 завдання) у вступі дослідження сформулювати такі структурні елементи: предмет, мета, завдання, гіпотеза. Дати відповідь на питання: "Як визначаються об'єкт, предмет, мета, завдання й наукового дослідження" 	6
3	<p>ТЕМА: Методи дослідження, наукова новизна одержаних результатів, практичне значення одержаних результатів – структурні елементи вступу наукового дослідження</p> <p>МЕТА: Оволодіти методикою вибору методів наукового дослідження та обґрунтування новизни та практичного значення результатів дослідження</p>	6
4	<p>ТЕМА: Складання тестів успішності з трудового навчання як засобу діагностики знань учнів основної школи (5-9 класи)</p> <p>МЕТА: Оволодіти методикою розробки та складання тестів та інших видів діагностики знань учнів</p>	6
5	<p>ТЕМА: Дослідження навчальної програми з предмету «Трудове навчання» для учнів загальноосвітніх шкіл</p> <p>МЕТА: Оволодіти методикою аналізу та дослідження змісту нормативної документації</p>	4

Рекомендовані інформаційні джерела: *курс лекцій з дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11].*

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Зміст завдань для самостійної роботи студентів та форми звітності.

- Загальні відомості про науку
- Пізнання об'єктивного світу

3. Характеристика процесу наукового пізнання
4. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки
5. Класифікація наук на основі відмінностей у предметах дослідження
6. Категорії наукових досліджень: фундаментальні і прикладні
7. Наукові школи в науках
8. Науково-технічна революція
9. Головні ознаки та характерні риси сучасної НТР
10. Масштаби наукових досліджень в умовах НТР
11. Вплив наукових знань на рівень розвитку техніки і технології в умовах НТР
12. Зміни трудових функцій людини на виробництві під впливом НТР
13. Організаційні форми прояву поглиблення зв'язків між наукою і виробництвом
14. Диференціація та інтеграція як закономірні тенденції розвитку науки
15. Диференціація, її характерні ознаки та форми прояву в науці
16. Історичні передумови виникнення диференціації наук
17. Інтеграція, її характерні ознаки та форми прояву в науці
18. Механізми та умови, види і рівні інтеграції наукових знань
19. Форми взаємодії диференційних та інтеграційних процесів у сучасній науці
20. Інтеграційні процеси у педагогіці та в освіті
21. Історичні етапи розвитку науки
22. Передумови виникнення науки як необхідного наслідку суспільного розподілу праці
23. Наука на ранніх стадіях розвитку суспільства
24. Наука в період середньовіччя
25. Наука в умовах виникнення і розвитку капіталізму
26. Історичні витоки і передумови української науки
27. Розвиток науки в Київській Русі
28. Піднесення наукових досліджень в Україні у XVIII столітті
29. Наука України XIX-XX століть
30. Сучасні наукові пріоритети України

Форми звітності: захист лабораторних робіт; модульна контрольна робота -тестування; захист опорного конспекту.

Рекомендовані інформаційні джерела: курс лекцій з дисципліни "*Методологія і методи педагогічного дослідження*"; літературні джерела: основні [1-21]; допоміжні [1-11].

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

1. Вхідний контроль - усне опитування.

Усне опитування допомагає перевіряти рівень знань студентів, вербальні здібності, що сприяє виправленню мовних помилок.

2. Контроль під час аудиторних лабораторних занять - усне опитування (захист лабораторних робіт).

Лабораторні роботи. Основні завдання практичних робіт полягають у поглибленні та уточненні знань, набутих на лекціях і в процесі самостійної роботи, розвиток інтелектуальних знань й умінь планування, аналізу і узагальнень, прийняття рішень.

3. Контроль самостійної роботи студентів включає: самостійне вивчення і опрацювання пропонованих джерел та додаткової літератури; виконання лабораторних робіт; оцінювання повноти змісту й ведення опорного конспекту. **АМодульна контрольна робота** - тестування.

Дидактичний тест, як метод випробування - це набір стандартизованих завдань, за допомогою яких визначається ступінь засвоєння навчального матеріалу студентами.

Тестові завдання **Завдання:** із запропонованих варіантів відповідей (А, Б, В) знайти

варіант з правильною відповіддю і позначити його значком "V"

1. *Наука - це ...*

- А). Сфера людської діяльності, яка направлена на вироблення та систематизування нових знань про природу, суспільство, мислення та пізнання навколишнього світу.
- Б). Результат цієї діяльності - система отриманих наукових знань, одна із форм суспільної свідомості, соціальний інститут.
- В). Спосіб теоретичного дослідження або практичного здійснення якого-небудь явища або процесу.

2. *Під методом розуміють ...*

- А). Систему правил і прийомів підходу до вивчення явищ і закономірностей природи, суспільства, мислення, інструмент для відкриття об'єктивних законів дійсності.
- Б). Науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.
- В). Сферу людської діяльності, яка направлена на вироблення та систематизування нових знань про природу, суспільство, мислення та пізнання навколишнього світу.

3. *Гіпотеза - це ...*

- А). Науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.
- Б). Система правил і прийомів підходу до вивчення явищ і закономірностей природи, суспільства, мислення, інструмент для відкриття об'єктивних законів дійсності.
- В). Визначення конкретного об'єкта й всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв'язків на основі розроблених у науці принципів і методів пізнання, а також одержання корисних для діяльності людини результатів, впровадження у виробництво й одержання ефекту.

4. *Під метою наукового дослідження розуміють:*

- А). Визначення конкретного об'єкта й всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв'язків на основі розроблених у науці принципів і методів пізнання, а також одержання корисних для діяльності людини результатів, впровадження у виробництво й одержання ефекту.
- Б). Науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися вірними або помилковими.
- В). Сферу людської діяльності, яка направлена на вироблення та систематизування нових знань про природу, суспільство, мислення та пізнання навколишнього світу;

5. *Спостереження - це ...*

- А). Метод пізнання, при якому об'єкт вивчають без втручання в нього, фіксують, вимірюють лише властивості об'єкта, характер його зміни.
- Б). Науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.
- В). Метод пізнання, у якому провадять не тільки спостереження й виміри, але й здійснюють перестановку, зміну об'єкта дослідження.

6. *Експеримент - це ...*

- А). Найбільш загальний емпіричний метод пізнання, у якому провадять не тільки спостереження й виміри, але й здійснюють перестановку, зміну об'єкта дослідження.
- Б). Науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися вірними або хибними.
- В). Складне наукове завдання, що охоплює значну область дослідження й має перспективне значення.

7. *Під проблемою розуміють ...*

- А). Складне наукове завдання, що охоплює значну область дослідження й має перспективне значення.
- Б). Це наукове завдання, що охоплює певну область наукового дослідження.

В). Це найбільш загальний емпіричний метод пізнання, у якому провадять не тільки спостереження й виміри, але й здійснюють перестановку, зміну об'єкта дослідження.

8. *Що ми розуміємо під темою?*

А). Це наукове завдання, що охоплює певну область наукового дослідження.

Б). Складне наукове завдання, що охоплює значну область дослідження й має перспективне значення.

В). Науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.

9. *У яких випадках уживається гіпотеза?*

А). Коли відомі факти недостатні для пояснення причинної залежності явища, а є потреба в тім, щоб його пояснити; коли факти складні й гіпотеза може принести користь, як узагальнення знань у цей момент, як вірний крок до роз'яснення їх; коли причини, що зробили або провадять факти, недоступні досвіду, а тим часом дії або слідства їх можуть бути досліджувані.

Б). Коли факти складні й гіпотеза може принести користь, як узагальнення знань у цей момент, як вірний крок до роз'яснення їх.

В). Коли причини, що зробили або провадять факти, недоступні досвіду, а тим часом дії або слідства їх можуть бути досліджувані.

10. *Науковий аналіз - це ...*

А). Спосіб пізнання об'єктивної дійсності.

Б). Називається ряд суджень, які ставляться до певного предмета або питання, ідуть одне за іншим так, що з попередніх суджень із необхідністю або високою ймовірністю випливають інші, а в результаті виходить відповідь на поставлене питання.

В). Принципова (логічна) простота; спадкоємний зв'язок висунутої гіпотези з попереднім знанням.

11. *Міркування - це ...*

А). Називається ряд суджень, які ставляться до певного предмета або питання, ідуть одне за іншим так, що з попередніх суджень із необхідністю або високою ймовірністю випливають інші, а в результаті виходить відповідь на поставлене питання. Б). Науково обґрунтовані припущення, висунуті для пояснення якого-небудь процесу, які після перевірки можуть виявитися щирими або помилковими.

12. *Що таке умовивід?*

А). Це форма мислення, у якій з одного або декількох істинних суджень на підставі певних правил висновку виходить нове судження.

Б). Є прості або складні судження.

В). Перехід від загального знання до частки.

13. *Порівняння - це ...*

А). Встановлення розходження між об'єктами матеріального світу або знаходження в них загального.

Б). Це знаходження числа, що визначає кількісне співвідношення однотипних об'єктів або їхніх параметрів, що характеризують ті або інші властивості.

В). Це фізичний процес визначення чисельного значення деякої величини шляхом порівняння з еталоном.

14. *Вимір - це ...*

А). Фізичний процес визначення чисельного значення деякої величини шляхом порівняння з еталоном.

Б). Певний перехід від реального об'єкту дослідження до його знакової моделі.

В). Встановлення розходження між об'єктами матеріального світу або знаходження в них загального.

75. *Що таке формалізація?*

- А). Це певний перехід від реального об'єкту дослідження до його знакової моделі, у процесі якого всі змістові терміни і твердження теорії замінюються логічними або математичними символами і формулами.
- Б). Це метод дослідження і побудови наукової теорії.
- В). Це знаходження числа, що визначає кількісне співвідношення однотипних об'єктів або їхніх параметрів, що характеризують ті або інші властивості.

16. Методи моделювання - ... .

- А). Різноманітні методи, за допомогою яких здійснюється побудова і дослідження прогностичних моделей об'єкта прогнозування.
- Б). Процес конструювання математичної моделі реальної системи.
- В). Концепцією цих методів є припущення про безперервність розвитку більшості процесів реального життя.

17. Залежно від сфери застосування й ступеня спільності розрізняють методи:

- А). Загальні - діючі у всіх науках і на всіх етапах пізнання; загальнонаукові - застосовуються в гуманітарних, природничих і технічних науках; часткові застосовуються для родинних наук; спеціальні - для конкретної науки, галузі наукового дослідження.
- Б). Загальні - діючі у всіх науках і на всіх етапах пізнання. В). Часткові - застосовуються для родинних наук.

18. Технікою дослідження являється ... .

- А). Сукупність спеціальних прийомів для використання того або іншого методу.
- Б). Процес конструювання математичної моделі реальної системи з наступним дослідженням і проведенням експериментів на цій моделі.
- В). Перевірка, наскільки проект в галузі наукових досліджень і розробок узгоджується з факторами, які діють на основні показники моделі.

19. Технологія дослідження полягає в:

- А). Певній послідовності дій, способів організації дослідження.
- Б). Сукупності способів і прийомів пізнання.
- В). Загальній (універсальній) методології, стосовно всіх наук і в зміст якої входять всі методи пізнання.

20. Методика - це ... .

- А). Сукупність способів, прийомів і операцій пізнання для реалізації методу.
- Б). Вчення про науковий метод пізнання.
- В). Певна послідовність дій, спосіб організації дослідження.

21. Методологія - це ... .

- А). Сукупність пізнавальних засобів, методів, прийомів і їх певна послідовність, прийнята при розробці дослідження.
- Б). Вчення про науковий метод пізнання.
- В). Сукупність методів, застосованих у якій-небудь сфері діяльності (науки, політики); вчення про науковий метод пізнання.

22. Системний підхід - це ... .

- А). Коли науковий аналіз об'єкта здійснюється не ізольовано, а як складне ціле, розглядається не тільки будова й властивість об'єктів, але й зв'язку його частин, підсистем, їхні функції і їхній взаємозв'язок з навколишнім світом.
- Б). У зміст включають загальні загальнонаукові, частки, спеціальні методи пізнання.
- В). Сукупність методів, застосованих у якій-небудь сфері діяльності (науки, політики); вчення про науковий метод пізнання.

23. Дедуктивний спосіб - це ... .

- А). Спосіб дослідження, при якому приватні положення виводяться із загальних.
- Б). Спосіб дослідження, при якому по приватних фактах і явищам установлюються загальні принципи й закони.

В). Спосіб наукового дослідження, при якому явище розчленовується на складові частини.

24. *Індуктивний спосіб - це ... .*

А). Спосіб дослідження, при якому по приватних фактах і явищам установлюються загальні принципи й закони.

Б). Спосіб дослідження, при якому приватні положення виводяться із загальних.

В). Спосіб наукового дослідження, що полягає в дослідженні явища в цілому, на основі об'єднання зв'язаних один з одним елементів у єдине ціле.

25. *Аналіз -це ... .*

А). Метод пізнання, при якому предмети дослідження розчленовуються на складові частини.

Б). Відволікання від другорядних факторів з метою зосередження найважливіших особливостей досліджуваного явища.

В). Спосіб дослідження, при якому по приватних фактах і явищам установлюються загальні принципи й закони.

26. *Синтезом називають ....*

А). Метод пізнання, що полягає в дослідженні явища в цілому, на основі об'єднання зв'язаних один з одним частин об'єкта у єдине ціле.

Б). Метод пізнання, при якому явище розчленовується на складові частини.

В). Це безперервний процес уточнення старих і розкриття нових, раніше невідомих сторін дійсності.

27. *Абстрагування -це ... .*

А). Відволікання від другорядних факторів - ознак предметів і явищ з метою зосередження на найважливіших особливостях чи сторонах досліджуваного явища.

Б). Необхідність при аналізі розглянути велику кількість фактів.

В). Складання у відомості основних процесів явища до формул і спеціальної символіки.

28. *Людське пізнання -це ... .*

А). Безперервний процес уточнення старих і розкриття нових, раніше невідомих сторін дійсності.

Б). Сукупність прийомів і методів для вивчення складних об'єктів-систем, що представляють собою складну сукупність взаємодіючих між собою елементів.

В). Форма мислення, за допомогою якої думка наводиться на яке-небудь загальне правило, загальне положення, властивим всім одиничним предметам якого-небудь класу.

29. *Під системним аналізом розуміють ....*

А). Сукупність прийомів і методів для вивчення складних об'єктів систем, що представляють собою складну сукупність взаємодіючих між собою елементів.

Б). Форму мислення, за допомогою якої думка наводиться на яке-небудь загальне правило, загальне положення, властиве всім одиничним предметам якого-небудь класу.

В). Складання у відомості основних процесів явища до формул і спеціальної символіки.

30. *Індукція -це ... .*

А). Умовивід від часткового до загального, тобто за допомогою якого думка наводиться на яке-небудь загальне правило, загальне положення, властивим всім одиничним предметам якого-небудь класу.

Б). Перехід від загального до часткового.

В). Коли з подібності деяких ознак двох або декількох предметів, явищ дійсності, які в цілому різні, робиться висновок про подібність інших ознак цих предметів, явищ.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни "Методологія і методи педагогічного дослідження" проводиться у формі заліку, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами

навчального матеріалу на підставі виконаних ними завдань.

Питання до заліку

1. Що забезпечує наукова діяльність людини?
2. Які функції виконує наука в розвитку людського суспільства?
3. У чому полягає процес наукового пізнання?
4. У чому полягають історичні зв'язки теорії і практики?
5. Що являє собою методологія наукового дослідження?
6. У чому полягає відмінність між фундаментальними і прикладними дослідженнями?
7. Яку роль в науці відіграють наукові інколи?
8. Чим характеризується сучасний стан науково-технічної революції?
9. У чому знаходить прояв поглиблення зв'язків між наукою і виробництвом в умовах науково-технічної революції?
10. Як можна охарактеризувати розвиток наукових досліджень в умовах науково-технічної революції?
11. У чому полягає прояв процесів диференціації та інтеграції в розвитку науки?
12. Чим зумовлені процеси диференціації та інтеграції в розвитку науки?
13. Чим характеризуються процеси диференціації та інтеграції наукових знань?
14. Охарактеризувати відомі види цілей педагогічного дослідження.
15. Яке дослідження вважається актуальним?
16. Чим визначається вибір теми наукового дослідження? Чому її потрібно визначати чітко?
17. Довести необхідність і корисність постановки завдань наукового дослідження. Як приклад, використовуючи будь-яке педагогічне дослідження, визначити його завдання і довести коректність їхньої постановки.
18. Чому завдання дослідження можна сформулювати лише після вивчення літератури з теми дослідження та стану питання в практиці роботи?
19. Використовуючи матеріал експериментального дослідження, визначити об'єкт і предмет дослідження.
20. Розкрити сутність гіпотези дослідження та її функції у науковому пізнанні. Яким умовам вона повинна відповідати?
21. На конкретних прикладах довести співвідношення реального кінцевого результату дослідження з метою.
22. Який характер має процес пізнання? Що відносять до об'єктів пізнання?
23. У чому полягає взаємозв'язок між пізнанням і практикою?
24. На яких рівнях і як відбувається процес пізнання?
25. Що називають методом наукового пізнання?
26. На які категорії поділяють методи пізнання на основі їхньої спільності?
27. У чому полягають відмінності між методами емпіричного і теоретичного дослідження?
28. Яку інформацію дає можливість одержувати спостереження?
29. Про що можна дізнатись за даними процесу порівняння?
30. На чому ґрунтується процес вимірювання досліджуваних величин?
31. Яке призначення має експеримент як метод наукового пізнання?

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

• *Усна та письмова відповідь при захисті лабораторної роботи:* знання теоретичного матеріалу; цілісність та повнота розкриття питання; оперування науковими визначеннями та поняттями; логічність та лаконічність викладу матеріалу; уміння довести свою думку; уміння аналізувати, інтегрувати, розмежовувати, узагальнювати та самостійно робити висновки.

• *Письмова відповідь (тестування):* комплексне бачення питання (проблеми); вміння виділити головне; обрання правильної відповіді; чіткість позначень і акуратність.

• *Опорний конспект*: правильність, чіткість, послідовність та лаконічність викладу матеріалу; врахування наукових позицій, підходів декількох авторів; наявність узагальнень, висновків; акуратність, своєчасне виконання.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового

КОНТРОЛЮ

№ п /п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Захист практичних робіт	0-10	4	40
2	Модульне тестування	0-30	1	30
3	Захист опорного конспекту	0-20	1	30
Підсумковий рейтинговий бал				100
Нормований рейтинговий бал				100

Шкала оцінювання: національна та ЕСТ8

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	B	задовільно	
60-64	E		
35-59	PX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	P	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально-методична карта дисципліни

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Навчальна програма (В.К. Сидоренко, Т.О. Олефіренко)	Робоча програма (укладач Лебедєв Д.В.)	Лекційний курс	Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять (примірники)	Засоби діагностики (примірники модульного Тестового контролю)	Орієнтовний перелік тем та підтем, що винесений на самостійне опрацювання студентами	Питання до заліку	Список рекомендованих літературних джерел	Приклади оформлення бібліотечного опису у списку джерел, що використ. студенти при виконанні дослідних робіт	Інформаційні ресурси	Критерії оцінювання видів навчальної діяльності студентів

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Державні стандарти базової і повної середньої освіти / Освітня галузь «Технологія» // Трудова підготовка в закладах освіти. - 2004. - №1. - СІ-6.
2. Бондар В. І. Дидактика : підручник [для студ. вищих пед. навч. закл.] / В.І. Бондар. - Київ : Либідь, 2005. - 264 с.
3. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / О.Л. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - Київ : Просвіта, 2001. - 416 с.
4. Гончаренко СУ. Педагогічні дослідження : методологічні поради молодим науковцям / СУ. Гончаренко. - К., 1995. - 45 с.
5. Киверялг А.А. Методи исследования в профессиональной педагогике / А.А. Киверялг. - Таллин : Валгус, 1980. - 334 с.
6. Колесников О.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / О.В. Колесников. - [2-ге вид. випр. та доп.]. - Київ : Центр учбової літератури, 2011. - 144 с.
7. Конспект лекції з дисципліни "Методологія і методи педагогічних досліджень" / авт.-укл. І.О. Агалець.
8. Лузан П.Г. Основи науково-педагогічних досліджень : підручник / П.Г. Лузан. - Київ : НАКККіМ, 2014. - 360 с.
9. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід : навч. посібник / В.В. Бербец, Н.В. Дубова, О.М. Коберник і ін. ; [за ред. О.М. Коберника]. - Умань : КопіЦентр, 2007.
10. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці : навч.-метод. посіб. / Бербец В.В., Дубова Н.В., Коберник О.М. та ін. ; [за заг. ред. О.М. Коберника]. - Умань, 2003. - 92 с.
11. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід. : навч. посібник / за заг. ред. О.М. Коберника, В.К. Сидоренка - Умань : СПД Жовтий, 2008. -216 с.
12. Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи / В.К. Сидоренко, Н.І. Боринець, В.Д. Боровик [та ін.]. - Київ, 2012. -70 с.
13. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / укл. : Н.П. Кравець. - Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. - 77 с.
14. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. - [2-ге вид., перероб. і доп.]. - Київ : Знання, 2005.- 399 с.
15. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень : навч. посібник [для вищих педагогічних закладів освіти] / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко ; Нац. пед. ун-т М.П. Драгоманова. - Київ : Дініт, 2000. -259 с.
16. Стешенко В.В. Практичні роботи з основ науково-педагогічних досліджень: навч. посібник для студентів спеціальності 6.010103, 7.010103, 8.010103 - Технологічна освіта / В.В. Стешенко. - Слов'янськ : СДПУ, 2009. - 68 с.
17. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання : підручник : [в 3-х ч.] / Д. О. Тхоржевський. - [4-те вид., перероб. і доп.]. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. - Ч. I. - Теорія трудового навчання. - 248 с.
18. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання : підручник : [в 3-х ч.] / Д.О. Тхоржевський. - [4-те вид., перероб. і доп.]. - Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2000. - Ч. II. - Загальні засади методики трудового навчання. -186 с.
19. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання : підручник : [в 3-х ч.] / Д.О. Тхоржевський. - [4-те вид., перероб. і доп.]. - Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2000. - Ч. III. - Методика технічної праці. -219 с.
20. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб." [для студентів вищих педагогічних закладів освіти] / М.М. Фіцула. - Київ : Видавничий центр "Академія", 2002. - 528 с. (Альма-матер).

21. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посіб. / В.В. Ягупов. - Київ : Либідь, 2002. - 560 с.

Допоміжні

1. БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА: Методичні рекомендації до підготовки, написання та захисту бакалаврських робіт для студентів напряму підготовки 6.010103 Технологічна освіта / [М.С.Корець, Д.Е. Кільдеров, В.М. Слабко, І.В. Жерноклеєв, Л.В. Кільдерова].- Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. - 53 с.

2. Ващенко Г. Г. Загальні методи навчання / Г. Г. Ващенко. - Київ : Знання, 1997. - 220 с.

3. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. / Н.П. Волкова. - [2-ге вид., перероб. і доп.]. - Київ : Академвидав, 2007. -616 с. (Альма-матер).

4. Лебедев Д.В. Трудове навчання (для хлопців) : підруч. для 7-го класу загальноосвіт. навч. закл. / Д.В. Лебедев, А.М. Гедзик, В.В. Юрженко. - Харків : СИЦІЯ, 2015. -224 с. : іл.

5. МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА: Методичні рекомендації до підготовки, написання та захисту магістерських робіт для студентів спеціальності 8.010103 "Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання. Виробничі технології. Основи виробництва" / укл. : М.С. Корець, В.К. Сидоренко, Д.Е. Кільдеров, [та ін.]. - Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. - 43 с.

6. Методика обучения автоделу в средней школе : пособие для учителей / В.П. Беспалко, В.Ф. Евграфов, М.И. Ерецкий / [под ред. В.П. Беспалько]. - Москва : Просвещение, 1982. - 176 с.

7. Мороз І.В. Кваліфікаційні роботи у педагогічному вузі. Методика написання, правила оформлення і порядок захисту : посібник / І.В. Мороз. - Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. - 33 с.

8. Сидоренко В.К. Трудове навчання (для хлопців) : підруч. для 5-го класу загальноосвіт. навч. закл. / В.К. Сидоренко, Д.В. Лебедев, А.М. Гедзик, В.В. Юрженко. - Харків : Сиция, 2013. - 256 с. : іл.

9. Сидоренко В.К. Трудове навчання (для хлопців) : підруч. для 5-го класу загальноосвіт. навч. закл. / В.К. Сидоренко, Д.В. Лебедев, А.М. Гедзик, В.В. Юрженко. - Харків : СИЦІЯ, 2014. - 256 с. : іл.

10. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. - [2-ге вид., перероб. і доп.]. - Київ : Знання, 2007. -317 с.

11. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и методикам обучения / А.В. Хуторской. - Санкт-Петербург : Питер, 2004. - 541 с. : ил. - (Серия "Учебное пособие").

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені Вернадського [http](http://www.nbuv.gov.ua)
2. Кандидатські дисертації України ВАК України Бйр: [//икгсїі.зег.сот/](http://икгсїі.зег.сот/)
3. Бібліотека технічної літератури Бйр : [//НЬ.Іоху.су.иа](http://НЬ.Іоху.су.иа)
4. Центральна державна науково-технічна бібліотека України п11:р://уу\^сфПїб.п1.ги/
5. Електронна наукова бібліотека Воєводіна Бйр: [//єПБу.пагод.ги/](http://єПБу.пагод.ги/)
6. Наукова бібліотека "Києво-Могилянська академія" пїр://\гут.1їьгагу,икта.кіеу.иа/
7. Національна парламентська бібліотека України [пир://пр1и.кіеу.иа/](http://пр1и.кіеу.иа/)
8. Електронна бібліотека України Бйр: [//луу\гуу.НЬ.сот.иа/п\(1ех.1ї1;т1](http://луу\гуу.НЬ.сот.иа/п(1ех.1ї1;т1)
9. Фонд Європа ХХІ Бйр: [//у\у.еигореххі.кіеу.иа/](http://у\у.еигореххі.кіеу.иа/)
10. Бібліотека світ книг [пїр://Боок\уог1с1.сот.иа/](http://Боок\уог1с1.сот.иа/)
11. Бібліотечний світ України [пїр://ууу\у.икг1їб\Уог1\(і.кіеу.иа](http://ууу\у.икг1їб\Уог1(і.кіеу.иа)

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20 н.р.

Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року.